

Sydslesvigsk Forening

FLENSBORG AVIS

Sydslesvigs danske Ungdomsforening

April 2020

SYDSLESVIGMAGASIN

Interesseret i grænselandet & Tyskland?

På www.fla.de sammenfatter vi
de seneste nyheder - på dansk.

Om mindretallet, om Tyskland
og sågar et blik på Danmark
med sydslesviske briller.

FLENSBORG AVIS

Vi gør Danmark lidt større...

Dansk er mangfoldighedens forudsætning

En klar bekendelse til det danske er langt fra i modsætning til Grænselandets mangfoldighed. Det er faktisk en forudsætning for den, mener SSFs generalsekretær.

Fejrer sameksistensen

For de tyske i Danmark og de danske i Tyskland var 1920 ikke nogen genforening. Men de går sammen om at fejre, at begge mindretal i dag har gode kår.

Sydslesvig fylder stadig meget

Selv om Jule Sösemann nu bor i Århus, fylder opvæksten i Sydslesvig meget. Hun skulle have repræsenteret Sydslesvig ved mindretalletenes grand prix.

Sydslesviglov er noget særligt

I år er det ti år siden, Folketinget vedtog en egentlig Sydslesviglov. Tidligere justitsminister Anke Spoorendonk, SSW gør status.

- Vi tog for meget fra danskerne

Bismarck erkendte, at Preußen havde været for grådigt i 1864. I 1920 var den danske regering klog nok til ikke at begå samme dumhed. Selv om stærke kræfter både nord og syd for grænsen talte for det.

Dansk MGP syd for grænsen

Dansk ungdomsklub i Flensborg-forstad samledes om melodigrand-prix med masser af glitter og glamour.

Lægger vægt på kontakt til basis

SSFs nye formand tror selv, hun vandt kampvalget på sin store interesse for arbejdet blandt græsrodderne. Som hun forsøger at fastholde selv om en formand har travlt.

Længtes tilbage til Sydslesvig

Henriette Heide-Jørgensen holder af nærheden i menighederne i Sydslesvig og samvirket mellem de danske foreninger og institutioner

Identitet under forandring

Historiker Rejhan Bosnjak har forsket i mindretallets historie. 1970'erne satte gang i en forandningsproces, som stadig finder sted.

Fotografer fortæller historien

Danevirke museum viser – når det åbner igen – de bedste billeder af mindretalslivet – skudt af tre fotografer, der hovedsageligt fotograferer netop det.

Folkelig og kulturel forening

For de danske syd for grænsen handler det i dag om at forene sig kulturelt med Danmark. Og en klar bekendelse til dansk sprog og kultur er langt fra at være i modsætning til Grænselandets kulturelle mangfoldighed. Det er denne mangfoldigheds forudsætning.

Af Jens A. Christiansen, generalsekretær for Sydslesvigsk Forening

Danmarks fejring af Genforeningen blev skudt flot i gang ved gallaforestillingen den 10. januar i Det Kgl. Teater. Forhåbentlig har støvet fra Corona-krisen lagt sig, når den officielle fejring skal finde sted i juli på Dybbøl Banke.

Vi danske i Sydslesvig fejrer selvfølgelig med, selv om vi var dem, der blev tilbage. Så ret beset har mindretallet ikke så meget at fejre. Men vi markerer 100-året for folkeafstemningerne, den positive udvikling og det fredelige samliv mellem dansk og tysk i grænselandet. Det er vi stolte over.

Nogle har stadig et håb om en genforening af Sydslesvig med Danmark. Senest har medlem af Sydslesvigudvalget, fhv. folketingsmedlem Martin Henriksen og folketingsmedlem, politisk næstformand Søren Espersen, begge Dansk Folkeparti, lanceret deres genforeningshåb.

Danske uden for Danmark

Set fra Sydslesvig eksisterer genforeningshåbet realpolitisk ikke. Vi lever i en anden historisk tid.

Bonn-København erklæringerne og de venskabelige geopolitiske forhold i det dansk-tyske grænseland gør, at

En klar bekendelse til det danske..... Foto: SSF

Vi vil hinanden uden at opgive os selv.

..... er en forudsætning for mangfoldigheden. Foto: Tim Riediger.

spørgsmålet om genforening i statsretlig forstand ikke er aktuelt.

Det danske mindretal kan på baggrund af ikke mindst erklæringerne

princippet om folkenes selvbestemmelsesret fortsat, men afstemningerne i 1920 var et spejlbillede af den reelle nationale sammensætning i zone 1 og zone 2. Der er altså tale

dansk dobbeltstatsborgerskab - med et dansk ståsted. Det unikke ved vort grænseland er jo, at ligegyldigt om man er dansk eller tysk, er alle enige om at ville hinanden uden at opgive sig selv.

Man kan sige, at vi holder balancen mellem integration og assimilation i hævd. Det danske er og bliver et mål i sig selv.

Det handler ikke om kulturel ensretning, men derimod om anerkendelse af regionens kulturelle mangfoldighed samt respekt for danskhedens historiske og aktuelle forankring i Sydslesvig.

Vi behøver ikke at flytte grænsen for at vi føler os hjemme. Når det er sagt, er det indlysende, at uden en entydig bekendelse til dansk sprog og kultur samt en prioritering af den danske forbindelse, risikerer mindretallet, at det danske fundament begynder at smuldre. En aktiv folkelig og kulturel forening med Danmark er grundlaget og livsnerven for vort nationale mindretal - også efter 2020.

“

Realpolitisk eksisterer genforeningshåbet ikke.

”

frit dyrke fællesskabet med Danmark i en sådan grad, at man kan hævde, at den sproglige og kulturelle grænse ikke går ved Kruså, men snarere ved Ejderen. På den måde har det danske mindretal i slipstrømmen af de sidste 65 års positive udvikling af ligestilling og folkeretlige rammer faktisk oplevet øget stabilitet og mulighed for en løbende folkelig og kulturel forening med Danmark uden at statsgrænsen har flyttet sig. Selvfølgelig gælder

om en demokratisk grænse, og dens forudsætninger har ikke ændret sig.

Bånd til Danmark – bo i Tyskland

Inden for den virkelighed plejer og videreudvikler vi mindretallet og vore bånd til Danmark samtidig med, at vi er en del af det tyske samfund, hvor vi lever og agerer kulturelt, politisk og diplomatisk. Sydslesvigeren er en loyal tysk statsborger - måske med

En sydslesvigsk kunstner fra Århus

Selv om musikeren Jule Söse-mann, kunsternavn Sølo, har fundet et nyt ståsted i Danmark, fylder Sydslesvig stadig meget i hendes hverdag. Hun er præget det danske mindretals stærke fællesskab.

Af Rasmus Meyer

En stor oplevelse ventede Jule Söse-mann, da hun blev udvalgt til at repræsentere det danske mindretal ved de europæiske mindretals melodi Grand Prix. Jule Söse-mann, der går på scenen med kunsternavnet Sølo, er en 21-årig dansk musiker fra Århus. Hun er på mange måder som så mange andre unge kunstnere i Danmark. Efter gymnasiet tog hun på et højskole-ophold, hvor hun mødte sin kæreste. De to flyttede sammen i en af Danmarks studenterbyer. Jule er nu ved at finde ud af, om og hvad hun vil læse - alt imens hun samtidig skal finde ud af, om hun har mod på et liv som kunstner.

Men Jule adskiller sig alligevel fra andre kunstnere i Danmark. Hun er dansk på en lidt anden måde, for Jule Söse-mann er opvokset i det danske mindretal i Tyskland.

Jule har godt nok ikke selv valgt mindretalslivet. Det gjorde hendes

Jule Söse-mann skulle have optrådt solo på mindretalsmusikfestivalen. Foto: Rasmus Meyer

forældre på hendes vegne, da de besluttede, at hun skulle gå i en dansk børnehave. Men selv om valget blev truffet af andre, har Jule taget det danske mindretal fuldt ud til sig. Hun engagerede sig i det danske spejderkorps syd for grænsen, hun var ungdomsleder i den danske sejlklub, flittig bruger i det danske aktivitetshus, hun optrådte ved koncerter

for den danske kulturforening, var skuespiller i det Lille Teater.

Repræsenteret mindretallet

Allerede inden sin tid som kunstner repræsenterede Jule mindretallet udadtil. Både som elevambassadør ved blandt andet Folkemødet. Men også som spejder var hun med, da nøglen til Ungdomsøen blev overrakt til mindretallet.

Med spejderhjælpen var hun også i Myanmar, hvor hun rejste rundt for at hjælpe andre. Den erfaring har hun som foredragsholder sidenhen delt med andre.

Repræsentative opgaver er altså ikke nye for Jule Söse-mann. Derfor sagde hun også ja til at repræ-

“Sangen er en duet med mit 10-årige jeg.”

sentere det danske mindretal ved at byde ind med en sang til mindretalenes Grand Prix, der skulle spilles i Aabenraa i april.

Sangkonkurrencen er lige som så mange andre arrangementer aflyst på grund corona-virus. Men den unge kunstner fra Århus nåede at blive nervøs, da hun blev udvalgt til at optræde ved semifinalen.

Første sang fra egen pen

Det var nemlig første gang hun, der ellers synger på engelsk, skulle optræde med en sang på dansk. Faktisk den første sang, hun selv har skrevet. Dengang som 10-årig startede hun sin karriere som singer-songwriter med "Kærestesangen". Den handler om, at hun en dag vil have en kæreste. Sangen havde på det tidspunkt kun et vers, men er nu, hvor Jule har fået en fast kæreste, blevet udvidet med yderligere et vers.

- Sangen er på den måde en duet med mit 10-årige jeg, siger Jule, og afviser, at sangen ikke har meget med mindretallet at gøre.
- Netop fordi sangen er så personlig, har den særdeles meget med mindretallet at gøre. Det er nemlig min

- I dag ser jeg mindretallet lidt udefra. Derved er det blevet så tydeligt, hvor stor betydning det danske fællesskab har for mig. Min tilknytning til mindretallet står klokkeklart for mig, siger Jule. Hun glædede sig meget til mindretal-

“

Min tilknytning til mindretallet står klokkeklart.

”

opvækst i det danske mindretal, der har gjort mig til den person, jeg er i dag, uddyber hun. Særligt siden hun er flyttet væk fra Sydslesvig, er hun blevet meget bevidst om, hvilken betydning mindretallet har for hende.

lenes Grand Prix, der desværre blev aflyst. Det havde været den perfekte lejlighed til at møde andre kunstnere fra europæiske mindretal.

Jule Söseman var forsanger i bandet The Company, som ofte spillede for mindretallet. Her ved Vestkystkultur i Frederiksstad. Foto: Peter Hansen

De to hovedansvarlige for, at Sønderjylland blev tysk i 56 år: kong Chr. IX. og Regeringsleder D.G. Monrad. Fotos: Flensborg Avis, arkiv.

100 år senere...

For 100 år siden blev den nye grænse mellem Danmark og Tyskland trukket efter to folkeafstemninger. Grænsedragningen blev grundlaget for en grænse, der har holdt siden, og i dag forbinder de to nationer.

Af Jens Nygaard

En dag i juni 1864 kunne spadserende på Frederiksberg Allé i København iagttage et sælsomt optrin. Det var et flot påklædt par, helt klart fra de bedre stillede klasser, der kom gående arm i arm. Men manden var tydeligvis meget ophidset.
- Han gør det gale. De skal se, han gør det gale. Jeg kender ham, råbte

han så højt, at de forbigående let kunne høre det.
- Hvis jeg var ved roret nu, ville det

De to spadserende var Grundtvigs svigerdatter, Laura Grundtvig, og den tidligere konseilspræsident – statsmi-

De sagde nej til mæglingsforslag.

danske folk komme til at velsigne mig nu og i tusind år. Jeg ville kunne skaffe det den løsning, som i virkeligheden er den bedste, råbte manden videre.

nister- C.C. Hall. Han var i december 1863 blevet afløst af den ligeledes nationalliberale D.G. Monrad. Og det var ham, den ellers meget besindige mand talte meget højt om.

Efter det ulykkelige slag ved Dybbøl var nemlig den internationale fredskonference i London i gang på den tid. Det var en sådan konference, Hall tidligere havde sigtet imod for at få løst den gordiske knude, som det såkaldte slesvigske spørgsmål dengang var.

Hall fik ret: Monrad og den nytiltrådte og derfor meget uerfarne danske konge, Chr. IX, gjorde det gale.

De sagde bestemt nej til mæglingsforsøg, hvorefter et enkelt endda ville have givet Danmark en sydligere grænse end den nuværende.

Og så gik krigen i gang igen, og det viste sig, som de mere forstandige også havde regnet med, at David denne gang ikke kunne trække en stenslynge op og besejre Goliath.

Slutningen på det hele blev, at Sønderjylland op til Kongeåen blev tysk i 56 år.

Tog for meget land

Sønderjyderne gik meget ondt igennem, og specielt i den såkaldte

Köller-tid var presset for en fortykning meget stort. Det lykkedes i den største by, Flensborg. Ved valget til den nordtyske rigsdag i 1867 havde der stadig været dansk flertal i byen, men da der senere skulle stemmes i 1920, var billedet helt anderledes.

- Vi tog dengang for meget land fra danskerne, skrev den tyske kansler fra 1864, Otto von Bismarck, senere i et privat brev. For ham talte det

om tilhørsforholdet - men det løfte blev senere sløffet. - Kun efter et stort nederlag for Tyskland ville det være muligt for Danmark at få rykket grænsen længere sydpå, skrev Bismarck i et privat brev.

Fredsftalen

Hans bedømmelse skulle vise sig at være nærmest profetisk - og i de

“ Vi tog for meget land fra danskerne. ”

dengang, at man havde fået hele det gamle hertugdømme Slesvig gjort tysk.

Danskerne klyngede sig i mange år til en passus i fredstraktaten om, at der skulle finde en folkeafstemning sted

sidste måneder af 1918 var netop dén situation indtruffet. Tyskland bad om fred under Første Verdenskrig og nævnte selv udtrykkeligt dengang de 14 punkter, som den amerikanske præsident, Woodrow Wilson, havde

Kongeåen havde siden 1864 dannet grænse mellem Danmark og Tyskland, men i 1920 blev grænsen rykket sydpå.

formuleret i begyndelsen af 1918 som grundlaget for en fred. Et af dem handlede om »folkenes selvbestemmelsesret«. Så det dansk-tyske grænse-land blev en del af fredsftalten fra Versailles. Det var en kommission med 11 med-

cialliberale regering i Danmark under ledelse af Carl Theodor Zahle. Her lyttede man mere til danskerne i det nuværende Sønderjylland, end man lyttede til danskerne i for eksempel Sydslesvig. Der var stor frygt hos blandt andet

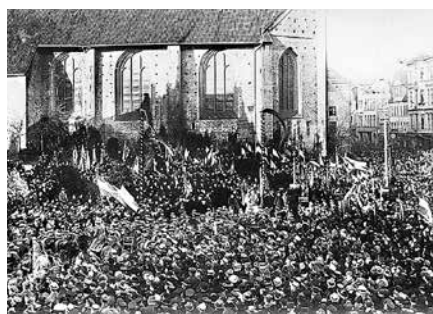
antal tyskere. De ville måske senere kunne være en kilde til uro og åbne op for, at det store Tyskland - som sikkert ville komme på fode igen - ville kunne blande sig i indre danske anliggender. En grænse helt nede ved Slien ville betyde, at omkring 200.000 tyskere skulle bo i Danmark. Kommissionen i Paris fulgte i høj grad de danske krav, og det indebar, at der blev stemt i to omgange, først i Zone 1 den 10. februar og i Zone 2 den 14. marts. I Zone 1 - det nuværende Sønderjylland - blev der stemt en bloc, mens der i Zone 2 blev stemt kommunevis.

De danske i Flensborg følte sig svigtet.

lemmer, der tog sig af dette spørgsmål - og der sad endda en japaner med ved bordet. Men tyskerne havde dårlige kort på hånden. Landet var i knæ og fik tildelt stort set hele skylden for den ulykkelige krig. Lederen af kommissionen var franskmænden André Tardieu, og han havde en udpræget anti-tysk holdning. Den danske regering havde ikke problemer med at få foretræde for kommissionen, og det gjaldt også private danske organisationer. Det var betydeligt sværere for den tyske side at komme til og forelægge sine synspunkter.

Beskedne krav

Tardieu var overrasket over de meget beskedne krav, der kom fra den so-

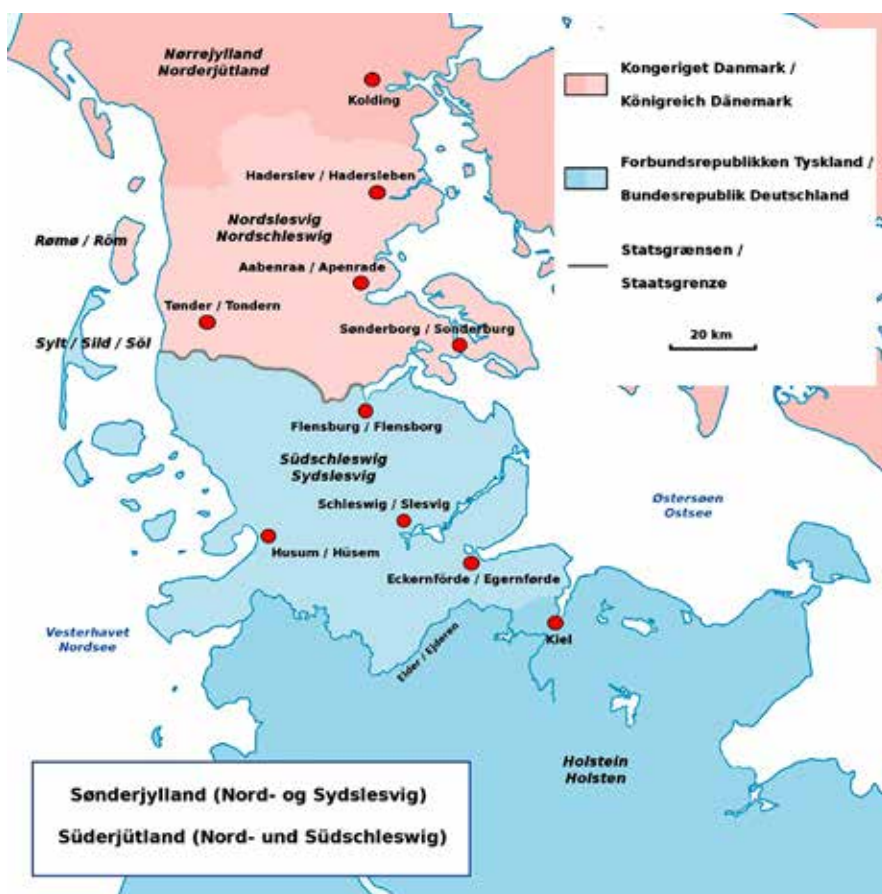

Flensborg var siden 1864 blevet til en helt overvejende tysk by. Her ses en af de tyske demonstrationer inden afstemningen den 14. marts 1920.

den danske udenrigsminister frem til påskekrisen i 1920, Erik Scavenius, for at komme til at indlemme et stort

Følte sig svigtet

Kommissionen havde ikke fulgt de tyske krav, der blandt andet drejede sig om først at stemme, når forsyningen med mad var blevet mere normal. Desuden ville man slet ikke stemme

Den nye grænse fulgte sydsiden af afstemningszone 1.

100.000 stemte i Zone 1 og 64.000 i Zone 2. Begge steder var valgdeltagelsen over 90 procent.

i Zone 2, ligesom man ønskede at få fjernet for eksempel den helt sikkert tyske by Tønder fra Zone 1. Omvendt havde den danske regering ikke fulgt de mange ønsker om at tage Flensborg med i Zone 1. Det var der to grunde til: Dels kunne de store tyske stemmetal i Flensborg true det samlede danske flertal i Zone 1, og dels ville man måske få en meget tysk og modvillig by med til Danmark. Men det var noget, som danskerne i den store by aldrig tilgav den danske regering - og for den sags skyld danskerne længere nordpå. De følte sig svigtet.

Materiel agitation

Det viste sig da også, at det mere var de skeptiske end de nationalromantiske i Danmark, der havde haft ret. Der var et stort dansk flertal i Zone 1 - men både Tønder, Aabenraa og Sønderborg havde tysk flertal. De store danske stemmetal var ude på landet.

I Zone 2 var der et lige så stort tysk flertal. Faktisk var det kun i nogle landsbyer på øen Fø, at der var

dansk flertal. Og i Flensborg stemte 75 procent tysk. Det var altså en by, der på 53 år havde forvandlet sig fra at være en overvejende dansk by til at være en helt overvejende tysk by. Og samtidig viste det sig, at de fleste i Zone 2 havde stemt med hjertet i stedet for forstanden. En stor del af den danske agitation drejede sig om den materielle tryghed i Danmark i modsætning til den uvisse fremtid i Tyskland.

Syd for den nye grænse skulle man da også meget snart opleve hyperinflation, massearbejdsløshed og fremkomsten af et diktatur, mens det gik mere besindigt for sig nord for grænsen. Mange i Sydslesvig tænkte sikkert i 20'erne på, om de nu også havde sat deres kryds rigtigt, da de skulle give flere milliarder mark for en øl fra Husum.

Mindretallene

Afstemningerne i 1920 var også mindretallenes fødselstidspunkt. I Sønderjylland var der dengang flere hjemmetyskere, end der var danske sydslesvigere syd for grænsen.

Der blev ikke lavet specielle regler for det tyske mindretal dengang, men på grund af de ret liberale danske regler kunne hjemmetyskerne hurtigt etablere for eksempel egne skoler. Syd for grænsen var det først i slutningen af 20'erne, at der i nævneværdigt omfang kom danske skoler. Det var også i de første år svært at passere grænsen. Indtil 1926 skulle man både have et pas og et visum - selv om specielt mange danskere gerne ville sydpå for at købe ind med den stærke danske krone. Da der blev lempet på reglerne, var den tyske modydelse en lavere told på danske produkter fra landbruget. Der var dengang en stor grad af mistænksomhed mindretallene imellem. For eksempel blev der berettet stort om støtten fra de to stater til hver deres mindretal. Men realiteten var, at mindretallene ofte blev brugt som løftestang for hinanden: Hvis der blev

Der blev agiteret ivrigt i Flensborg for 100 år siden - men resultatet i byen blev meget klart.

Der var ikke så forfærdeligt mange danske flag at se i Flensborg – med undtagelse af den nordlige bydel og Nørretorv her på billedet, hvor Flensborg Avis dengang holdt til.

Under Chr. X fik Danmark det land, hans bedstefar kunne have fået.

indført noget fordelagtigt for det ene mindretal, kom det som regel også hurtigt for det andet mindretal. Inge af mindretallene accepterede den nye grænse, som de ville have rykket henholdsvis nord- og sydpå, og i Sønderjylland var det en del af baggrunden for, at det tyske mindretal blev kraftigt nazificeret i 30'erne. Det kostede på den lange bane, og efter Anden Verdenskrig var der byttet om på størrelsesordenen, så der nu var flere danske syd for grænsen end tyske nord for. Det har holdt sig indtil vore dage.

Fremad

Efter anden verdenskrig begyndte det at gå bedre med relationerne mellem de to stater og mellem flertal og mindretal i grænselandet. Specielt hjalp det, da Bonn-København-Erklæringerne så dagens lys i 1955.

Danskere og tyskere begyndte at få øjnene op for, at der var langt flere ting, der forbandt, end ting der adskilte. Det gjaldt også de to mindretal, der indtil for få årtier siden havde en udtalt berøringsangst. Langsomt begyndte de at samarbejde og fandt ud af, at udfordringerne næsten altid er de samme.

Der blev dannet en fælles EU-region med masser af projekter hen over grænsen, og dagbladene både i Sønderjylland og Sydslesvig begyndte også at samarbejde og få artikler fra hinanden.

Det hele er mundet ud i, at samlivet i det dansk-tyske grænseland nu er tæt på at skulle optages i Unescos liste over steder med en immateriel verdenskultur.

Begge sider mobiliserede folk, der tidligere havde boet i området, til at komme og stemme. Her ankommer danskere til Flensborg.

Afstemningerne i 1920 blev også mindretallenes fødselstid. Nogle af danskerne i Flensborg ses her på Erik Henningsens maleri »De efterladte«.

ff

Vi skal udvikle og modernisere os.

”

Foto: Sebastian Iwersen

Bonede gulve og basisarbejde

Efter over 100 dage på posten synes ny formand for Sydslesvigsk Forening, at det ser rigtig godt ud: Mere samarbejde inden for mindretallet er blandt andet på vej, og der kommer flere unge med i arbejdet.

Af Jens Nygaard

Gitte Hougaard-Werner synes selv, at forskellen kom godt frem, da hun i november sidste år stillede op til formandsposten inden for det danske mindretals kulturelle hovedorganisation Sydslesvigsk Forening (SSF).

Det var noget, som hun havde fået mange opfordringer til at gøre. Den siddende formand, Jon Hardon Hansen, som genopstillede, sagde, at det danske mindretal i 2020 skulle "sikkert i havn".

- Jeg mente tværtimod, at vi skulle til søs og ud på åbent hav - under dansk flag. Vi skulle udvikle og modernisere, siger Gitte Hougaard-Werner. Hun blev valgt med et pænt flertal og mener nu efter nogle måneder på posten, at tingene udvikler sig godt.

- Inden for Sydslesvigsk Forening skal der være plads til både traditioner og fornyelse, og som formand skal man satse på både de bonede gulve og

basisarbejdet, siger Gitte Hougaard-Werner.

Besøg hos basis

Hun tror, at det for mange har vejet tungt, at de kan se, at hun lægger stor vægt på basisarbejdet. Og det er da heller ikke blevet forsømt:

- I de seneste uger har jeg været ude til 13 lokale generalforsamlinger, fortæller hun en regnkold dag i begyndelsen af marts - inden der rigtig var nogen, der beskæftigede sig ret meget med coronavirus.

Ude ved græsrodderne kan hun høre, at der har været stor glæde over, at

dronning Margrethe besøgte det danske mindretal sidste efterår. Det har givet det danske mindretal et boost internt - og har også i høj grad bidraget til at gøre danskerne syd for grænsen mere kendte.

- Nu kan vi så også bruge markeringen af afstemningerne i 1920 som en platform. Men der kommer også et 2021 - og så skal der stadig være ild i bålet, siger den nye formand, der er skoleleder i Vestermølle helt nede ved Kielerkanalen og privat bor i Flækkeby mellem Slesvig og Egernførde.

Aktiv i årevis

Hun har i modsætning til de fleste inden for det danske mindretal et dansk pas, for hun stammer fra Lemvig.

I 1980 blev hendes far lærer i Egernførde. Det gjorde den lille Gitte, som dengang var ni år, så sur, at hun ikke talte til ham i en uge.

Med tiden blev hun dog god igen og nød opvæksten inden for det danske mindretal.

Siden 2015 har hun i øvrigt også tysk statsborgerskab.

Efter også at have studeret jura i Kiel blev hun lærer fra seminariet i Haderslev og fik arbejde i den danske skole i Vestermølle i 2004.

Allerede inden da var hun blevet aktiv inden for det lokale danske arbejde, og i 2005 kom hun med i Sydslesvigsk Forenings hovedstyrelse og fik sæde i blandt andet årsmødeudvalget. Næstformand blev hun i 2012, og allerede året efter opstillede hun for første gang til formandsposten - men manglede ganske få stemmer til at blive valgt. Og til de mange, der opfordrede hende til at stille op igen, sagde hun, at hun ville være klar i 2019. Og det var hun.

Fundamentet

Hendes syn på det danske mindretal lige nu er, at fundamentet er i orden:

- Vi er nu en anerkendt størrelse. Vi er integrerede - men ikke assimilerede. Og sådan skal det være, siger Gitte Hougaard-Werner.

Hun havde også en ny holdning med

Gitte Hougaard-Werner blev vist selv lidt befippet over den overbevisende valgsejr.
Foto Lars Salomonsen

sig, da hun tiltrådte som formand. Inden for Sydslesvigsk Forening har der nemlig gennem årene været en del, som har plejet den opfattelse, at SSF er den første blandt ligemænd.

- Jeg siger bare, at vi er lige, siger den nye formand.

Samarbejde

Hun ser det som en af sine vigtigste opgaver at få mere samarbejde mellem de mange aktører inden for det danske mindretal, der i modsætning til for eksempel det tyske mindretal i Danmark ikke er samlet i én hovedorganisation. Tidligere har der nemlig været en del uenighed - der for den sags skyld ofte blev udstillet i al offentlighed.

- Det er for mig helt klart, at vi fik pegefingern fra Danmark for de mange skærmydsler. Og det var en helt berettiget pegefinger, siger Gitte Hougaard-Werner.

Hun mener, at der er mange synergieffekter at komme efter inden for det danske mindretal - og det vil i de nærmeste år også være noget meget vigtigt.

Pengene og blandt andet tilskuddet fra Danmark kan nemlig ikke påregnes at blive ret meget større, så hvad udad tabes skal indad vindes.

- Der er nu en god tone mellem organisationerne, siger SSF-formanden. For tiden er der et udredningsarbejde

i gang om, hvordan der kan samarbejdes bedre i eksempelvis det Sydslesvigske Samråd. Og det er noget, som Gitte Hougaard-Werner spændt følger.

Sikre jordforbindelsen

Ellers kan hun se, at det danske mindretal klarer sig godt på flere områder. Antallet af elever i de danske skoler syd for grænsen er stabilt, og inden for SSF er der de fleste steder fremgang i antallet af medlemmer.

- Det er mit indtryk, at der i dag er flere, som mere bevidst vælger at være med i Sydslesvigsk Forening, og der er mange steder kommet flere unge med. De ser tit lidt anderledes på det hele, og det er meget forfriskende, siger hun.

Som en altid meget aktiv person befinder hun sig godt i den nye position. Som skoleleder bliver hun bakket op af eleverne, forældrene og kollegerne, så der falder ikke knubbede ord, selv om hun ofte er på farten for Sydslesvigsk Forening.

I det private er hun ikke hjemme ret mange aftener, men det er også noget, som familien accepterer. Og derhjemme i Flækkeby, hvor forældrene også stadig bor, har hun fået et løfte:

- De siger, at de nok skal banke mig ned igen, hvis jeg bliver for indbildsk, siger Gitte Hougaard-Werner.

Det danske mindretal anno 2020

Mindretallets selvforståelse og identitet er under forandring, og har været det siden 1970'erne.

Af historiker og ph.d. stipendiat Rejhan Bosnjak, Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig

I år markerer det danske mindretal, i fællesskab med den danske befolkning, hundredeårsjubilæet for Genforeningen. Folkeafstemningerne i 1920 var en afgørende begivenhed i Danmarks historie, og deres symboliske betydning for den dansk-nationale identitet kan næppe overvurderes. Afstemningerne skabte samtidigt et dansk mindretal syd for grænsen, som har formået at overleve de sidste hundrede år. Mindretallet har igennem årtierne haft forskelligt

har præget det tyske samfund, og i et større perspektiv hele Europa.

Indtil begyndelsen af 1970'erne var det danske mindretals selvforståelse karakteriseret af en klart defineret danskhed, som stod i et modsætningsforhold til alt tysk. Truslen fra det omkringliggende samfund mod mindretallets kultur og identitetsmæssige selvforståelse skabte et stærkt sammenhold inden for fællesskabet, hvor de nationale fortællinger dominerede fællesskabets selvforståelse, og hvor den nationale identitet blev det primære identifikationsgrundlag for den enkelte.

Sameksistens og åbning

Denne selvforståelse ændrede sig i løbet af 1970'erne hvor forholdet

Denne udvikling som fandt sted blev yderligere forstærket i løbet af de næste årtier, og skabte grundlag for afgørende forandringer i identifikationsprocesserne og selvforståelsen inden for det danske mindretal.

Mindretallets identitet(er)

Når man taler om identitet og selvforståelse i forbindelse med det danske mindretal, er det nødvendigt at være bevidst om, at den identitetsmæssige selvforståelse kommer til udtryk på forskellige planer og på forskellig vis.

Det organiserede mindretal holder fast i den traditionelle fortælling om en danskhed baseret på et alternativ til det tyske, og i tidligere tiders endtydige identitetsformer. Man opfat-

Aktiv deltagelse i foreningslivet ses som lige så legitimerende.

udseende og karakter, og jubilæumsåret er en oplagt mulighed for at se nærmere på hvad der kendetegner det danske mindretal i dag.

Historisk udvikling

Det danske mindretal er et resultat af historiske processer i et Sydslesvig præget af kulturelle og sproglige påvirkninger, og ikke mindst af gentagne grænseændringer. Mindretallet har siden begyndelsen i 1920 levet en mindretalstilværelse i forskellige kontekster, der har været betinget af de generelle historiske udviklinger, som

mellem mindretallet og det tyske samfund begyndte at ændre karakter, idet udviklingen nu blev kendetegnet af en tiltagende afspændingsproces. Mindretallet åbnede sig i højere grad op over for det omkringliggende samfund, og der skete en tilnærmelse mellem mindretal og flertal. Denne vekselvirkning førte til at mange mennesker fra det tyske flertalssamfund i højere grad følte sig tiltrukket af det danske, og valgte, på baggrund af forskelligartede motiver, at blive en del af det danske fællesskab.

ter sig selv som et dansk nationalt mindretal, hvor bekendelsen og udgangspunktet er dansk, og hvor der er en tydelig vægtning på de kulturelle aspekter af mindretalsidentiteten.

Nødvendigt fundament

Denne vægtning skyldes først og fremmest mindretallets natur. Det er således nødvendigt at det organiserede mindretal fokuserer på de danske aspekter, idet de er selve eksistensgrundlaget for mindretallet. I det øjeblik det danske ikke længere

er fundamentet og den definerende ramme vil der ikke være tale om et nationalt mindretal, men om en social gruppe.

På individniveau er billedet noget mere komplekst, og det er vanskeligt at give nogle entydige svar. For individniveauet er det kendetegnende at der er en vægtning af både subjektive og objektive aspekter af mindretalsidentiteten. Der findes en bred vifte af opfattelser omkring hvad det vil sige at være et mindretal, hvoraf særligt to modstridende opfattelser dominerer.

Den ene opfattelse lægger sig i forlængelse af det organiserede mindretals opfattelse, hvor mindretallet ses som et dansk nationalt mindretal, hvis kerne er de kulturelle aspekter af den nationale identitet.

Den anden opfattelse lægger tværtimod vægt på et dobbeltidentitets aspekt, med en betoning af at mindretalsidentiteten er en særskilt kollektiv identitetsform, der er defineret af sydslesvigske elementer, herunder især en blanding af dansk og tysk. Dette betyder samtidigt at det er muligt at blive en del af mindretalsfællesskabet på alternative måder end gennem en indoptagelse af de danske kulturelle aspekter, særligt det danske sprog. En personlig følelse af at tilhøre det danske mindretal eller en aktiv deltagelse i foreningslivet ses i denne opfattelse lige så legitimerede optagelseskriterier som det at kunne tale dansk.

Forholdet til Danmark

Mindretallets syn på Danmark er generelt positivt og er, i princippet, upolitisk. Det overordnet set positive syn på Danmark kan forklares gennem en række aspekter som har kendetegnet det historiske forhold mellem mindretallet og Danmark.

Det er karakteristisk for de fleste medlemmer af mindretallet, at de på den ene eller anden måde har et bånd til Danmark, hvad enten det er familie, venner, oplevelser som feriebarnd eller fra ferier i Danmark. Det styrker naturligvis båndet til Danmark, og mødet med den danske befolkning kan være bekræftende for

Tilknytningen til Danmark ses blandt andet, når man i Sydslesvig fejrer dronningens fødselsdag. Foto: Daniela Caspersen

de værdisynspunkter, man i forvejen har omkring Danmark. Samtidig har de historiske bånd mellem mindretallet og Danmark, siden det danske mindretal blev en realitet i 1920, en stor betydning for det positive syn på tilhørslandet.

Forhold under forandring

Set ud fra et tidsmæssigt perspektiv er synet på Danmark inden for mindretallet forskelligartet og har for flertallet af medlemmerne forandret sig inden for de seneste fem år. For et større antal har synet ændret sig i

en mere negativ retning, mens andre omvendt har fået et mere positivt syn på Danmark. Denne ændring skyldes først og fremmest den politiske udvikling i Danmark, og den illustrerer det dynamiske forhold, der er mellem et mindretal og dets tilhørsland.

Ydermere er det karakteristisk, at der på et overordnet plan, hvor man ikke graver dybere ned i de enkeltes identitetsmæssige kompleksiteter, er tale om to særskilte identiteter for mindretallet og Danmark. Et større flertal inden for mindretallet ser den sydslesvigske mindretalsidentitet som noget selvstændigt og adskilt fra den nationale identitet, der gør sig gældende i Danmark, og de (parti) politiske udviklinger vil ikke kunne præge og forandre den enkeltes tilhørsforhold og ståsted inden for det danske mindretal.

Mindretallet og fremtiden

Mindretallet kan i dag ikke længere betragtes udelukkende gennem et nationalt perspektiv, men rummer også elementer, der går ud over det nationale. Forståelsen af, hvad det vil sige at være en mindretalsdansker, har gennemgået en forandring og er blevet mere kompleks og mangfoldig.

Hvordan man kommer til at forholde sig til fremtidige udfordringer vil have indvirkning på hvilken retning, det danske mindretal kommer til at udvikle sig i, og den selvforståelse, der kommer til at definere mindretallet fremover.

Fremtidige debatter omkring centrale spørgsmål om identitet og tilhørsforhold vil være en bestandig del af det danske mindretal, og meget tyder således på, at det danske mindretal befinder sig i et spændingsfelt mellem tradition og nybrud.

Mindretallene markerer dagen sammen

Det er værd at markere, at de nationale mindretal har overlevet de 100 år og i dag lever fredeligt sammen med flertalsbefolkningerne, mener de danske i Tyskland og de tyske i Danmark.

Af Peter Hansen

Den 3. oktober kan man på gågaden i Tønder møde den mangfoldighed af foreninger, der blomster i såvel det danske mindretal i Sydslesvig som det tyske i Sønderjylland.

Men nok så meget kan man overvære en paneldebat mellem repræsentanter for mindretal og flertal nord og syd for grænsen.

Borgmestrene Henrik Frandsen (V), Tønder og Wilfried Bockholdt, Nibøl skal diskutere mindretallenes fremtid og fremtidige betydning, med byrådsmedlem i Tønder, Jørgen Popp Petersen, Slesvigsk Parti og landdagsmand, Lars Harms, SSW.

Og kan de ikke selv finde ud af at gøre det spændende nok, skal de nok blive hjulpet på vej. Paneldebatten ledes af chefredaktørerne Gwyn Nissen og Jørgen Møllekær fra Der Nordschleswiger og Flensborg Avis.

- Vi har bevidst valgt lokale folk til panelet, siger Lars Petersen, der er amtskonsulent i Sydslesvigsk Forening og har en central rolle i planlægningen af arrangementet.

På begge sprog

At det skal markere sameksistensen i Grænselandet bliver yderligere understreget af, at debatten finder sted på dansk og tysk, men uden oversættelser.

- Hver af de fire taler sit eget sprog. De fleste her forstår både dansk

For blot ti år siden
havde vi ikke kunne
gøre det, mener Bonni
Rathje-Ottenberg.

og tysk, og ellers må de få hjælp af en sidemand, siger Bonni Rathje-Ottenberg, der er skoleleder på den tyske Ludwig-Andresen-Schule i Tønder.

Jørgen Popp Petersen, der også er med i forberedelsesgruppen ser også projektet som en vej til at oplyse lokalt om mindretallene og få prikket hul på den mentale barriere, grænsen – med eller uden vildsvinehegn – udgør.

- Mine byrådskolleger taler om sam-

arbejde med Esbjerg, men skænker ikke Nibøl en tanke, siger han.

Grænseoverskridende rock

Paneldebatten rundes af med en koncert med bandet Fools Paradise, der har medlemmer af begge nationaliteter og på begge sider af grænsen. Inden den går i gang, har man i et par timer kunnet se udstillinger fra de to mindretals foreninger og institutioner på gågaden i Tønder.

Der har tidligere været enkelte projekter mellem skoler, men det er første gang, store foreninger som BDN og SSF på vestkysten laver noget sammen.

- For 30 år siden havde vi næppe kunnet gøre det, siger Lars Petersen. Bonni Rathje-Ottenberg tror end ikke, det havde kunnet lade sig gøre for ti år siden.

Dagen har et budget på op mod et par hundrede tusinde kroner, og mange af dem er allerede bevilget fra forskellige sponsorer.

- Især har Tønder Kommune været meget velvillig. Den har vel betalt cirka en fjerdedel af arrangementet, siger Christian Andresen, der er medlem af Slesvigsk Partis bestyrelse.

” Vi har bevidst valgt lokale folk til debatten, siger Lars Petersen. ”

” I Tønder Byråd ser de mere mod Esbjerg end mod Nibøl, konstaterer Jørgen Popp Petersen. ”

Sydslesvigloven – parentes eller milepæl?

Som i andre mindeår er der i 2020 også runde dage, man ikke umiddelbart tænker på. En af dem handler om, at Folketinget den 23. marts for 10 år siden enstemmigt besluttede en såkaldt "Sydslesviglov".

Af Anke Spoorendonk, SSW, tidligere justitsminister i Slesvig-Holsten

Både i en dansk og i en mindretalspolitisk optik er Sydslesvigloven udtryk

for nytænkning. Den kan ikke sammenlignes med andre mindretalslove i Europa, som fokuserer på mindretalenes formelle rettigheder. Sydslesvigloven er primært en „teknisk“ lov, der handler om betingelserne for den danske statsstøtte til mindretallet. Med sit krav om gennemsigtighed og målformulering sikrer den fundamentet for Folketingets fortsatte opbakning til det danske arbejde i Sydslesvig - ideelt og økonomisk. Det er værd at huske på, at anledningen til den nye lovgivning var

rigsrevisionens kritik af den hidtidige praksis omkring det danske statstilskud til mindretallet. Kritikken var rettet mod undervisningsministeriet, men også mod mindretallets institutioner. De blev blandt andet klandret for ikke at have resultataftaler med den danske stat. At det meste af kritikken kunne tilbagevises, fordi den viste et ukendskab til den tyske lovgivning, vi i mindretallet også arbejder med, har ingen betydning i denne sammenhæng. Det ændrede heller intet ved, at de danske medier

Anke Spoorendonk er tidligere justitsminister i Slesvig-Holsten. Foto: Lar Erik Bethge

kastede sig over emnet og højlydt beskyldte mindretallet for at ville have et ta´selv-bord. Der var altså meget, der talte for at få et lovgrundlag for støtten til Sydslesvig. Og det fik vi så i marts 2010.

Belæring om baggrund

Det mest bemærkelsesværdige ved Sydslesvigloven er for mig dens indledning, som ud over en redegørelse for mindretallets historie efter 1920 præciserer lovens formål – illustreret ved statsminister Niels Neergaards ord fra 1920 om, at „I skal ikke blive glemt“ og gengivet i en mere nutidig form i Poul Nyrup Rasmussens løfte fra 1999: „Så længe I holder fast i os, holder vi fast i jer!“. Indledningen henvender sig i nok så høj grad til kommende folketingsmedlemmer, som måske ikke har lovens historik på plads. Den er derved med til at sikre kontinuiteten i forholdet mellem mindretallet og den danske stat. Bindeleddet mellem mindretallet og Folketinget blev det nye Sydslesvigudvalg, som har til opgave at rådgive ministre om mindretallets forhold og på Folketingets vegne at beslutte det årlige statstilskud til de danske i

Kim Andersen, der den gang var formand for Sydslesvigudvalget så loven som en sejr. Arkivfoto: Lars Salomonsen

behøver at være folketingspolitikere. På den anden side vidner lovens konstruktion om, at den ikke primært er tænkt som en kontrol- eller forvaltningslov. Sydslesvigloven er således ikke et egentligt mindretalspolitisk

ner og på baggrund af den aktuelle situation i mindretallet - så er det, at Sydslesvigloven også indeholder dét budskab, at Sydslesvigudvalget ikke er sat i verden for at styre mindretallet eller dets økonomi. Det må vi selv

Det er det eneste udvalg, som selv kan disponere over en halv milliard.

Sydslesvig. Det er det eneste udvalg, som dermed selv kan bestemme over mere end en halv milliard kroner.

Statsretlige svagheder

På denne måde har Sydslesvigudvalget altså både en administrativt-udøvende og en parlamentarisk-lovgivende funktion, hvilket statsretligt set formentlig er en af lovens svagheder. En anden svaghed er, at ikke alle Sydslesvigudvalgets medlemmer

paradigmeskift i forholdet mellem det politiske Danmark og mindretallet, den bevarer kontinuiteten. Det skylder vi lovens arkitekter – ikke mindst sønderjyden, tidligere minister Bertel Haarder, og historikeren Henrik Becker Christensen, Danmarks daværende generalkonsul i Flensborg - tak for.

Hvis der er noget, det er vigtigt at minde hinanden om - her 10 år se-

tage ansvar for. Sker det ikke, er det udtryk for selvvalgt umyndighed og slet ikke i Sydslesviglovens ånd. Loven fungerer bedst, når den tolkes som et påbud om ligeværdighed og dialog. Derfor er den – set i 2020-årets store billede - en milepæl i forholdet mellem Sydslesvig og Danmark og ingen parentes for særligt interesserede.

Storskærmen med transmissionen fra MGP showet i Royal Arena Copenhagen. Den blev nøje fulgt af 97 danske ungdomsklubmedlemmer og en del forældre, og de havde alle forberedt sig i et par måneder. Foto: Georg Buhl

Dansk børne MGP i Sydslesvig

Megastylede børn i alderen 7 til 14 år fejrede dansk MGP-disco i deres ungdomsklub i Sydslesvig. Og den røde løber var rullet ud til ære for dem.

Af Georg Buhl

Den 29. februar 2020 var der dansk MGP disco i Tyskland. Mere præcist i Hanved i Sydslesvig, fem kilometer syd for den dansk-tyske grænse.

Godt 97 unge fra den danske ungdomsforening HUF, Hanved Ungdomsforening.

HUF er en af godt 50 danske ungdoms og idrætsforeninger i landsdelen Sydslesvig.

De er alle samlet i paraplyorganisationen SdU, Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger.

De fleste danskere kender bedst byen fra håndboldverdenen. Flensburg-Handewitt. Den succesrige tyske

håndboldklub, der gennem tiden har hentet en stor del af deres elitespillere fra Danmark.

Hvad til gengæld ikke så mange i Danmark er klar over er, at der er et meget rigt blomstrende og velfungerende dansk mindretal i byen.

Ny tradition

Med denne poesi indledte Flensburg Avis' journalist Kasper Skovse sin reportage fra Hanved Ungdomsfor-

enings MGP Disco 2020:

- De lå, de sad, de flød, og de hang.
De grinede, pjattede, fjantede og sang.
De var store og små, de var cool som få.

De spiste popcorn og slik, og hørte børnemusik.

Og han sluttede reportagen med:

- Det kunne godt gå hen og blive en tradition, mens han konstaterede, at alle de sydslesvigske børn mimerede med på de danske MPG-sange.

Pæredansk

Alle de 97 børn og 25 voksne var styret, så de lignede en million. Og de var velforberejede på MGP-sangene.

De kunne de otte danske sange, der var med i showet, udenad.

Under det meste af aftenen lå de på madrasser på gulvet, og foran sig havde de hver deres egen stemmesed-

Om eftermiddagen før MGP showet var børn og forældre godt i gang med at forberede den lææænge ventede "Gallaften". Foto: Georg Buhl

Lamperne blev pakket ind i farvet cellofan. Der blev pustet balloner op i lange baner i den hall med borde og stole, der til daglig danner rammen om Skolefritidsordningen. Foto: Georg Buhl

del med titlerne på sangene.
De midede til alle sangene og gav deres yndlingsnumre deres stemmer. Hele DRs MGP show fra Royal Arena Copenhagen, i København blev nemlig vist direkte på en storskærm. Sangene havde børnene lært i den danske skole i Hanved.
Og det var i skolens foyer, der til daglig også fungerer som samlingssted for skolefritidsordningen, showet fandt sted.

Kulturhuse

I Sydslesvig er der 43 danske skoler, 57 dagtilbud i form af vuggestuer, børnehave og skolefritidsordninger, og så er der 41 danske forsamlingshuse. Sammen med sportspladser og to idrætshaller danner de rammerne om det danske forenings- idræts- og kulturliv i Sydslesvig.
Hanved Ungdomsforening er gennem

Lidt af det børnene har lavet. De har også samlet bægere til popcorn og stemmesedler, som de skal afgive deres stemmer på. Og bordene fik mørke duge lagt på. Foto: Georg Buhl

Forældre hænger guirlander op. Børnene Mia og Jonna fra 4. og 1 kl synger sangene for forældrene, der dirigerer rundt med hinanden.
Foto: Georg Buhl

Jonna med sin mor på den røde løber. Som hos de fine. Den dannede kulissen til mange Paparazzi- forældre-billeder. Foto: Georg Buhl

Med Pia og Lasse i forgrunden dukker top stylede børn og unge op på den røde løber. Hår, tøj og makeup er klar til MGP 20. De står i kø for at få et armbånd. Der var bestilt 100, men de slog ikke til. Der var 97 børn, for der var et par voksne, der så gerne ville have et armbånd. Foto: Georg Buhl

sit medlemskab af Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger sikret juridisk. Medlemmerne er ulykkesforsikret. De kan søge offentlige tilskud på lige fod med de tyske foreninger i landsdelen. Samtidig har SdU ungdoms- forenings- og kulturkoordinatorer, som man kender det fra Danmark. Disse

mange frivillige og medarbejdende medlemmer. Ved generalforsamlingen i 2019 var der 19 personer, der gerne ville med i bestyrelsesarbejdet, da man nåede til valg. Generalforsamlingen besluttede så, at alle 19 kunne komme med ind i bestyrelsen.

Juleværkstedet. Og her er de fleste bestyrelsesmedlemmer også medhjælpende medlemmer.

Planlægningen

Sammen med selve festaftenen og forberedelsen om eftermiddagen før showet, var arrangørerne samlet fem gange.

- Det var et stort arbejde. Vores første møde holdt vi i januar. Uden brug af WhatsApp, ville vi ikke kunne have klaret det, siger Pamela Schendel Weber, der er mor til to af børnene i klubben og medlem af bestyrelsen.

Det var Pamela, der var tovholder på projektet.

Rød løber

Arrangørerne havde alenlange lister med udstyr, de syntes, der skulle til. Og helt sikkert var det, at der skulle være en rigtig rød løber til børnene, som de skulle gå op ad, når de kom. Og hold da op, hvor så de stolte ud, da de poserede op ad den. Der var flere, der tog turen tre og

Al kommunikation fra klubben er på dansk.

konsulenter har HUF også været i kontakt med i forbindelse med deres MGP disco.

HUF, der stod for MGP-discoaftenen, er en velfungerende forening med

- Sådan sagde Helge Bastiansen, der på 15. år blev genvalgt til formandsposten.

Ud over MGP-showet har foreningen ca. 30 klubaftener og 2 store arrangementer pr år. Det er Skt. Hans og

fire gange, mens forældrene agerede paparazzi. Men, der var ikke kun en rød løber, der var også popcornmaskine, røgma-

medlemmerne dansk. Møderne foregår på dansk, og når de skiver sammen på WhatsApp, så foregår det ligeledes stort set kun på dansk.

en livspartner, eller en ven, der ikke kan dansk, og de taler så tysk med hinanden.

- Hvis man er opmærksom på, at det er vigtigt, at bruge det danske sprog, er det ikke et problem, at vi af og til taler tysk, siger Helge Bastiansen

ff

Det var alt arbejdet værd.

”

skine, farvet sortlys, slushice, pølses, slik, læskedrikke, glimmer, MGP pynt og reklamemateriale i lange baner.

- Det var et megastort arbejde, men da aftenen var i gang, gik vi voksne rundt og nød stemningen. Da var det alt arbejdet værd, siger Pamela med et stort smil.

I Hanved Ungdomsforening taler

- Alle invitationer og meddelelser til og fra klubben foregår på dansk, siger formanden.

Men han medgiver, at der er situationer, hvor man taler tysk i klubben.

- Vi lever og bor i Tyskland, så der er situationer, hvor det ville være uhøfligt at tale dansk.

Det sker jo, at medlemmer finder

SdU og dansk sprog

Paraplyorganisationen SdU har en lang tradition for løbende at være opmærksom på sprogets betydning, når man er i en dansk forening i Sydslesvig.

Paraplyorganisationen har en klart formuleret sprogpolitik, og foreningen har fået udarbejdet et undervisningsmateriale, der tager udgangspunkt i de ord og situationer, der er kendetegnede for dansk foreningsliv og møder. Det materiale er beregnet til nye voksne, der har valgt det danske i landsdelen Sydslesvig.

Alle fulgte med på storskærmen. Det var deres idoler, de fulgte. Mange af børnene smuttede dog af og til hen for at købe en is, en hotdog, en pose slik eller en læskedrik mere. Foto: Georg Buhl

Korsets ravstykker er forarbejdet af Danmarks første miljøaktivist, Rav-Aage. Det har den ejendommelighed, at solen skinner på det, og kun det, dagen efter vinter- og sommersolhverv. Foto: SSF

Søgte nærhed og sammenhæng

Henriette Heide-Jørgensen indfrie drømmen om at komme tilbage til Sydslesvig

Af Peter Hansen

Sognepræst Henriette Heide-Jørgensen er en af de nyansatte danske præster syd for grænsen. Hun tiltrådte i vinter som præst for de danske menigheder i Husum og Frederikstad. Husum er et af de få

steder på vestkysten, hvor den danske menighed har egen kirke. I Frederikstad bruger de danske menonitterkirken til kirkelige handlinger.

Egentlig er det lidt af en tilsnigelse at kalde hende for nyansat præst, for faktisk er der tale om en gensættelse.

Henriette Heide var nemlig dansk præst i Sønder Brarup i 1990'erne. Vendte tilbage til Danmark i 1996 og var sognepræst i på Fyn og på Als og siden psykiatri- og fængselspræst.

- En tid lang var det på grund af børnene ikke så lige til at flytte hened igen, men lyst til det havde jeg faktisk næsten hele tiden, siger hun.

Særlige værdier syd for grænsen

For et præsteembede i Sydslesvig rummer værdier, det kan knibe at finde i Danmark, mener hun.

- Menighederne er mindre, man er tæt på hinanden og kender

hinanden, siger Henriette Heide-Jørgensen. Men også den nære sammenhæng med mindretallets foreninger og institutioner gør det – mener hun – til noget helt særligt at være præst i det danske mindretal.

- Vores eksistens er vævet sammen, og vi er alle kulturbærere, værdibærere, siger Henriette Heide Jørgensen.

Ganske vist er Folkekirken i Danmark også bærer af kultur og traditioner, men på en anden måde end Dansk Kirke i Sydslesvig.

- Her får det en anden betydning fordi vi befinder os midt i en hel masse tysk, siger Henriette Heide-Jørgensen.

Selv udkanten er tæt på

Det er såvel nærheden i de mindre menigheder, som det nære samarbejde med SSF, SSW, skoler og børnehaver, der gør det til noget særligt at være danske præst netop her.

Da Henriette Heide-Jørgensen og hendes mand blev enige om igen at søge mod Sydslesvig, var der flere ledige præstestillinger i spil.

Også nogle i Flensborg, som i første omgang nok stod højere på ønskelisten. For man skal bo i Sydslesvig for at være dansk præst i Sydslesvig, og manden arbejder stadig i Sønderborg.

Men efter at have besøgt de to mindre menigheder på vestkysten, var der ingen tvivl om, at det var her, det skulle være.

- Og der er altså kun tre kvarter til grænsen fra Husum, siger Henriette Heide-Jørgensen.

Sydslesvig er dog Tyskland

Men der er forskel på at bo i Sydslesvig og i Danmark, gør hun klart.

- Selv om der forkyndes på dansk, er man nødt til at kunne begå sig nogenlunde på tysk – eller være klar til at lære det, siger Henriette Heide Jørgensen.

Og hun har også – igen – bemærket forskellen i omgangsformer. Man siger De og Hr. og Fru og giver hånd og er formelle. Selv blandt naboer.

- Her er en anden høflighedskultur – grænsende til stivhed. Men den såvel som den danske afslappethed har hver sin charme, siger Henriette Heide-Jørgensen.

Et andet punkt hvor forskellen på Danmark og Tyskland er markant – og som ikke var der i 90'erne - er posten.

- Her får man papirpost næsten dagligt. Det er jo nærmest afskaffet i Danmark, siger Henriette Heide-Jørgensen.

Men det at virke i det danske midt i en masse tysk, og samtidig bo forholdsvis nær ved grænsen, giver – mener hun – nogle unikke muligheder.

- Man kan nyde godt af begge kulturer, når man bor og arbejder som dansk præst i Tyskland, siger Henriette Heide-Jørgensen.

Henriette Heide sætter pris på nærheden i de danske menigheder i Sydslesvig. Den i Husum har egen kirke, men mange steder må man holde gudstjerner i forsamlingshuse. Foto: SSF

Fotoudstilling om mindretalslivet

Danevirke Museum, der drives af Sydslesvigsk Forening, viser for tiden en særudstilling, der dokumenter mindretallets liv gennem fotos.

De tre fotografer, Lars Salomonsen, Martin Ziemer og Tim Riediger, der alle fotograferer for såvel Flensborg Avis som for nogle af mindretallets foreninger har leveret fotos af mindretallets forenings-, institutions og hverdagsliv gennem årene.

For tiden er udstillingen og museet lukket på grund af coronafare, men når det åbner igen, vil fotoudstillingen kunne ses i endnu et par måneder, lover museumsinspektør Lars Erik Bethge.

Vi har bedt hver af de tre fotografer give deres bud på de to andres billeder, og her kommer de så:

Et billede af solskin og livsglæde. Det har sikkert været sjovt både for pigerne og fotografen, mener Tim Riediger. Foto: Lars Salomonsen

Endnu et billede af den gamle løve fra dens genindsættelse i Flensborg. Den blev kørt fra København til Flensborg i to stykker. Billedet er et skoleeksempel på, hvor vigtig fotografisk dokumentation af historiske begivenheder er, mener Martin Ziemer. Lad os håbe, manden med skægget kom ud, inden den blev lukket helt.
oto: Lars Salomonsen

Istedløven er efter flere rundrejser i Nordeuropa kommet tilbage til kirkegården i Flensborg. Den blev slæbt først til Berlin siden til København for at markere, hvem der havde tabt og vundet. Den var sejrherrenes trofæ i to krige.
Her mener Tim Riediger, den viser, at den ikke har lyst til at være symbol på nationers hang til selvhævdelse. Foto: Lars Salomonsen

Dette foto havde både Martin Ziemer og Tim Riediger på hitlisten. Tim Riediger fordi det symboliserer sameksistensen, at danske og tyske kan stå sammen og vinke til fotografen. Martin Ziemer fordi et gruppebillede bliver anderledes spændende, når det bliver et billede af en, der tager et gruppebillede. Foto: Lars Salomonsen

Selv om gymnasier ellers bør bibringe oplysning, er det her en lidt dunkel udgave af Duborgskolens dimission, der bliver vist. Den måde, Lars leger med lyset, viser dimissionen på en anden måde, end de fleste kender den, skrev Martin Ziemer. Foto: Lars Salomonsen

Et årsmødefoto, der fortæller mere end en historie, på peger Lars Salomonsen. Årsmøde, Dannebrog, en sjov hund og – hvis man ser efter – en protest mod de skolelukninger, der den gang endnu kun var trusler om. Foto: Martin Ziemer

Skoleelever til gudstjeneste vistnok uden det helt store engagement. Tim Riediger er sikker på, at de vil sprutte af energi, lige så snart de kommer ud derfra, og synes i øvrigt, det minder om hans egen skoletid. Foto: Martin Ziemer

Sydslesvigudvalgets chefkonsulent Steffen Bang til generalforsamling i Fælleslandboforeningen for Sydslesvig, hvor en række misforhold kom for dagen. Det foto var de to andre enige om at pege på. Her fortæller billedet hele historien, mener Tim Riediger.

Foto: Martin Ziemer

Dronningen er godt nok ikke med på billedet, men er på vej. Det øsregnede næsten konstant under det royale besøg, og papirlagene blev plaskvåde og måtte hele tiden skiftes. Tim Riediger roser det for at vise elevernes udholdenhed. Foto: Martin Ziemer

Et lidt anderledes foto, fordi det her er friske flag og ikke danske, der rammer majestæten ind. Derudover roser Lars Salomonsen billedet for kontakt til dronningens ansigtsudtryk. Foto: Martin Ziemer

Fra årsmødet i Harreslev sidste år. Glade ansigter og lidt løssluppen stemning, der understreger mindretalslivets væsen, mener Lars Salomonsen. Foto: Tim Riediger

Et foto fra samme arrangement og også med et lidt løssluppet motiv. Generalkonsul Kim Andersen, daværende formand for Sydslesvigudvalget Anni Mathiesen og SSFs generalsekretær, der sejler op ad åen. Eller også synger de "Skuld gammel venskav". Den slags motiver kan man ikke planlægge. Her skal fotografen være hurtig, påpeger Tim Riediger. Foto: Tim Riediger

- Der er dynamik og kraft i det, mener Lars Salomonsen. Og også dette foto fremhæver han som noget, der dokumenterer dansk kultur i Tyskland. Tyskerne slår ikke katten af tønden til fastelavn. Foto: Tim Riediger

Sportsfotos viser ofte vinderne. Her ser vi både vindere og en taber, der ærgrer sig. Det roser Martin Ziemer fotoet for. Foto: Tim Riediger

Lars Salomonsen fremhæver dette foto dels fordi det dimission på et dansk gymnasium i Tyskland er en noget særligt, men nok så meget for dets komposition. Lyset i billedet fører os direkte til studentehuen, som omkranses af tilskuerne - de stolte forældre. Vi kan ikke se ansigtet på studenten og han bliver derved symbol på alle studenter. Foto: Tim Riediger

Her har Tim Riediger i stedet for studenterne skudt deres forældre, som ivrigt fotograferer løs. Her viser han et andet perspektiv, som måske ikke så ofte kommer med i medierne, roser Martin Ziemer. Foto: Tim Riediger

lejrskole kursuscenter eventyr...

Spejdergården Tydal er en gammel udflyttergård (1863) fra den gamle Tydal-landsby, der lå ved Angelbo-vejens vadested over Trenen. Korpsen erhvervede gården i 1963.

Tydal er i dag et samlingssted for spejdere fra nord og syd, for lejrskoler, kurser, fester og mødested for organisationer og foreninger. Tydal ligger i den naturskønne og fredede Trenedal i Eggebek sogn og er velegnet til små og store arrangementer.

40 senge fordelt på 1-, 2-, 3- og 5- personers værelser i hostel-standard, 4 spejderhytter med max. 36 sengepladser, teltpladser op til ca. 800 personer

www.tydal.de

Spejdergården Tydal, Tüdal 1, D-24852 Eggebek
+49 4609 91030 · tydal@sdu.de

www.SdU.de

  @sdusydslsvig | #fritidmedindhold

Sydslsvigs danske Ungdomsforeninger

Lejrskole- eller kursusophold ved vadehavet?

Tag på opdagelse i UNESCO-verdensnaturarven vadehavet

Oplev UNESCO-verdenskulturarven med ”Danmarks fødselsattest” Danevirke og vikingetidens metropol Hedeby eller se nogle af Danmarkshistoriens betydeligste fund på Gottorp Slot

Slap af ved nogle af vadehavets fineste strande

Bo i enestående historiske omgivelser fra 1600-tallet

Læs mere om mulighederne for skoler og private grupper på

www.skipperhuset.de

Am Hafen 30
D-25832 Tönning

bestyrer: Kerstin Pauls
tlf. 0049 4861 5493
kerstin@syfo.de

Skipperhuset

April 2020

Udgiver: Flensborg Avis
Ansv. Chefredaktør: Jørgen Møllekær
Redaktion: Jens Nygaard,
Lars Erik Bethge,
Peter Hansen.
Anders Kring,
Hasse Neldeberg Jørgensen,
Jens A. Christiansen
Foto af folketings salen på s. 3:
Christoffer Regild, Folketinget.
Layout: Lisa Hammond Ylander
Trykt på miljøcertificeret papir.

Sydslesvigsk Forening
Dansk Generalsekretariat
Norderstraße 76
24939 Flensburg

Post til:
Postfach 2664
24916 Flensburg

Telefon: +49 (0) 461 14408 122

info@syfo.de

Sydslesvig Magasin

Sydslesvig Magasin er et fællesprojekt mellem Sydslesvigsk Forening, det danske mindretals kulturelle hovedorganisation, Flensborg Avis, der er mindretallets dagblad, Dansk Kirke i Sydslesvig og Sydslesvigs Danske Ungdomsforeninger.

Magasinet bliver sendt til en række beslutningstagere og meningsdannere i Danmark.

Vi stræber efter at lave et magasin, der giver danske i Danmark et billede af vilkårene for de danske i Tyskland.

www.syfo.de

www.fla.de

www.sdu.de

www.dks-folkekirken.dk

Arrangementer er foromtalt med forbehold for Corona-udviklingen.